

משלחת מועצת גדולי התורה
אצל ראש הממשלה מר בן - גוריון ונשיא המדינה מר בן - צבי

מועצת גדולי התורה בישיבתה מיום י"א תמוז תשי"ג החליטה שמשלחת מטעם המועצה חבקה אצל ראש הממשלה ונשיא המדינה להביא לפנייהם תעצומותינו נגד הצעת החוק לגיוס בנות דתיות לשרות לאומי שסוכמה בימים האחרונים ע"י ועדת שרים והממשלה עומדת לדון עליה ולהביא לפני הכנסת.

ביום השני ט"ז תמוז תשי"ג בקרה אצל ראש הממשלה מר דוד בן - גוריון במשרדו בירושלים משלחת מטעם מועצת גדולי התורה בהרכב הגאון רבי איסר זלמן מלצר שליט"א יו"ר מועצת גדולי התורה הגאון רבי צבי פסח פראנק שליט"א רבה של ירושלים והגאון רבי מאיר קרליץ שליט"א גאב"ד לכוביץ, את המשלחת ליווה ר' מנחם גליקמן פרוש.

ראש הממשלה קיבל פניהם תוך הבעת אהדה, כשעל ידו מזכירו הפרטי מר יצחק נבון שנוכח גם בעת הפגישה.

ר' מנחם פרוש הציג את חברי המשלחת כשמוחיהם.

ראש הממשלה שאל מיד את הגר"מ קרליץ לשלום אחיו בעל ה"חזון איש" שליט"א והתעניין במצב בריאותו וכן מי יוחר גדול בשנים, הגר"מ קרליץ השיב כי אחיו יוחר צעיר ממנו בשנים.

הגרצ"פ פראנק: באנו להודיע לרב"א ראש הממשלה שע"פ ההלכה אסור בכלל לגייס בנות לצבא ולשרות לאומי באיזו צורה שהיא והננו לבקש לבטל את גיוס הבנות בכלל ועאכו"כ לא להביא כעת חוק חדש לגיוס הדתיות לשרות לאומי, הוא הזכיר שבשעתו אחרי סבלת חוק גיוס הבנות פנה הוא אל ראש הממשלה לבטל החוק ותשובתו היתה כי החוק כבר אושר בכנסת והיא הקובעת ואינו יכול משו"כ לשנותו כעת, אולם כעת מבקשים הימנו קודם למעשה לפני הבאת החוק לפני הכנסת למנוע את הדבר, עליו לדעת כי בשבילנו אין הכנסת יכולה להכריע בהיות ורוב חברי הכנסת אין להם חלק ונחלה בתורת ישראל, חוק גיוס הבנות ושרות לאומי מסכן את טהרת המשפחה הישראלית ואנו חוששים מאד שנגיע ח"ו לידי כך שנראה את המצב כאן בבחינת "בניך ובנותיך נתונים לעם אחר".

מר בן - גוריון שיבס כל הזמן ורשם הרים ראשו במבט חריף מאד וחזר על המילים "לעם אחר".

הגרצ"פ פראנק ממשיך ואמר לעם אחר אומר המדרש לאם אחר.

מר בן - גוריון: א"כ הי' צ"ל "לאם אחרת".

הגרצ"פ פראנק: אבל זהו הדרש.

בן - גוריון: אבל אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

הגרצ"פ פראנק: אם ראש הממשלה חושב שאין לו להתחשב בנו מפני שהיהדות החרדית היא כאן מיעוט שיש להתעלם הימנו - יש לדעת שהיהדות החרדית בגולה מזועזעת כמונו מחוק זה וגם יהודים בלחי דתים מתנגדים לחוק זה, יראש נא ראש הממשלה עד כמה הוחרד העולם וגם טובי אומות העולם נזדעזעו נוכח מקרה חטיפת ילדי פינאלי לשמד ממה שאפשר להיווכח עד כמה יקרות לנו שתי נפשות מישראל, וכאן אנו רואים בחוק זה סכנה לאלפי נפשות בנות ישראליות, ידע נא ראש הממשלה שאלפי אמהות יהודיות זולגות דמעות בשמען מהגזירה הלזו הצפויות לבנותיהן, שלוות המשפחות הופרה וכולנו מזדעזעים עד עומק הנשמה.

הגרצ"פ פראנק התייחס בבכי חרישי, דממה שררה בבית, דמעות זלגו מעיניו אנחות עמוקות שוברות - לב נשמעות משני זקני הגאונים הגרא"ז מלצר והגר"מ קרליץ, קשה לו להגרצ"פ פראנק להתאפק מבכיו, מר בן - גוריון שיבס כל הזמן וכתב חדל לכתוב והסתכל תוך החרגשות ומתיחות האוירה היתה מאד מחוזה.

קשה להגרצ"פ פראנק להמשיך בדבריו והוא מסיים: "אנו מבקשים ממך לבטל את החוק".

מר בן - גוריון אמר שיענה אחרי שמיעת דברי יתר חברי המשלחת ומבקש מהגרא"ז מלצר להגיד דברו.

הגרא"ז מלצר: לא באנו כאן להוכיח ולהתווכח (והוא ממשיך בפשטות מלבבת) באנו לכב' ראש הממשלה לבקש הימנו רחמים שיבטל את הגזירה, ירחם נא על משפחותינו ועל טהרת וקדושת ישראל, למה לו החוק הזה, זה מכאיב אותנו, זה מצער אותנו, מדוע לו לעשות זאת, אנא יבטל את הגזירה, איני יודע אם ידוע לראש הממשלה או לא, בודאי כן יודע שתלי תלים של הלכות

ישנן בהלכות נידה אשה שראתה כחם בעלה מחרחק הימנה, גם אם ראתה חשט כחם בעלה נזהר הימנה יש לראות בזה עד כמה אנו מצווים על שמירת טהרתן וצניעותן של בנות ישראל, משאלתנו ובקשתנו להמלך ולראות בצער הגדול שזה יגרום לנו, כי אנו בצער וחרדה לגורל בנותינו, וזהו יסוד חיי המשפחה הישראלית לשמור על קדושתה, אני מבטל שוב ושנית יבטל גא את החוק הזה.

מר בן - גוריון: ומה אומר הרב קרליץ.

הגר"מ קרליץ: אין לי מה להוסיף לדברי הרבנים הגאונים שאמרו כבר די ברור ובקשו בקשה כולנו אני רוצה רק להזכיר כאן מה שמובא במסכת סנהדרין דף ע"ה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת והעלה ליבו מינא ובאו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שחבעל, אמרו חכמים ימות ואל תבעל לו, תעמוד לפניו ערומה, ימות ואל תעמוד לפניו ערומה, תספר עמו מאחורי הגדר, ימות ואל תספר עמו מאחורי הגדר, פליגי בה רב יעקב בר אידי ור' שמואל בר נחמני, חד אמר אשת איש היתה וחד אמר פנויה היתה, בשלמא למען דאמר אשת איש היתה שפיר, אלא למ"ד פנויה היתה מאי כולי האי, רב פפא אמר משום פגם משפחה, רב אחא בריה דרב איקא אמר כדי שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בעריות.

הגר"מ קרליץ ביאר והסביר בסוב טעם את דברי הגמרא המדברים בעדם, ואמר מזה אנו למדים שיש רשות וחוב לחכמי ישראל להורות שימות ולא יורשה לעבור עבירה אם לפי השקפתם עלולה עבירה זו אף שאינה חמורה לגרור אחריה פרצה בצניעות, כלשון הרמב"ם: שלא יהיו בנות ישראל הפקר ויבואו בדברים אלו לפרוץ בעריות.

כח ורשות זה נתונה דוקא לגדולי חכמי התורה.

אנו באהבתנו לארצנו הקדושה המשיך הגר"מ קרליץ הננו חיים בחרדה ובפחד נוקב עד עמקי הנשמה אם כתוצאה מחוק זה של גיוס בנות באיזו צורה שהיא נגיע חלילה לאזהרת התורה - "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה".

מר בן - גוריון: אל תפתח פה לשטן.

הגר"מ קרליץ: הרי לכן באנו לבקש מכב" כי עליו לדעת שקדושת העם והארץ, טהרת המשפחה הישראלית הם יסודי היסודות של קיומנו, בקשתנו מכב" ראש הממשלה להבין את אשר בלבנו ולהשפיע בהשפעתו על חבריו ועל כל אלה הלוחצים להביא לפני הכנסת את החוק לשרות לאומי להמנע מזה כי בנפשנו היא.

ראש הממשלה מר בן - גוריון: אני יושב לפניכם ביראת הכבוד ויודע שעלי להזהר בדברי כדי שלא אהי' בבחינת מורה הלכה בפני רבו אני מצטער חמיד על שלא למדתי די תורה, אולם יודע אני לכבד אתכם ואת רמתכם, יודע אני את עמדתכם ומעמדכם וגם את השפעתכם הגדולה, אני מעריך זאת, ראשית כל יהא ברו לפנינו על מה מדברים כעת, איננו מדברים על גיוס בנות כי אם על הצעת חוק לשרות לאומי.

הגרצ"פ פראנק: בקשתנו שיבטל גם גיוס הבנות בכלל.

מר בן - גוריון: זהו כבר חוק, כעת מדובר על הצעת חוק לשרות לאומי ותסלחו לי אם אגיד וארהיב להגיד שיודע אני גם זאת שאתם אינכם הפוסקים היחידים בכלל ישראל, אני יודע מרבנים שאינם אוסרים גיוס בנות ושרות לאומי והם בעד שרות לאומי.

הגרצ"פ פראנק: זה בלתי אפשרי.

מר בן - גוריון: אני אחראי לדברי ואני אומר שישנם רבנים כאלה, וכמו שתמיד הי' בישראל הלוקי דעות כמו בית שמאי ובית הלל כן גם עכשיו הללו אוסרים והללו מתירים.

הגרצ"פ פראנק: יתכן שהם גדולי תורה אבל לא גדולי בעלי הלכה.

מר בן - גוריון: רבנים גדולי תורה וקובעים בהלכה.

הגרצ"פ פראנק: הרי הם בבחינת ירבעם בן נבט.

מר בן - גוריון: הרב פראנק, קצת ענווה.

הגרצ"פ פראנק: יסלח לי ראש הממשלה, הוא לא למד ואיך הוא יכול לומר כן, אני אומר שזה בלתי אפשרי, רבנים גדולים בתורה והלכה לא יגידו אחרת ממה שאנו אומרים לפי דעת תורתנו הקדושה.

מר בן - גוריון: אני יודע מה שהרמב"ם אומר על מלחמה מצוה שאז ההלכה "יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה" יודע אני גם מה שמסופר לנו בתנ"ך על דבורה.

הגרצ"פ פראנק: זאת יודעים ויכולים לקבוע רק גדולי התורה.

מר בן - גוריון: יודע אני שלא אשכנע אתכם, אולם רוצה אני שכמו שהנכם רוצים שאבין לנפשכם כן חבינו גם אתם לנפשנו, דם ישראל נשפך והודות לדם זה קיימות הישיבות בישראל וקיימים אנו כולנו

אנו מוקפים אויבים הרוצים לכלותינו (ראש הממשלה מסביר את המצב הצבאי המתוח), כדי שחיל אחד יעבוד ליד חוזה יש צורך בהרבה חיילים נוספים להכין לו זאח, אלה היושבים על הכלים, מצבנו הצבאי אינו מרשה לנו בהחלט לוותר על שרות הבנות, איננו רוצים לגייס לצבא את הבנות הדתיות, אולם רוצים אנו שישרתו במשרדים ובמשק, לא יכדיחו אותן ללבוש מדי צבא, בערים הגדולות תוכלנה הבנות להזור לבתיהן כל ערב, במקומות אחרים תסודרנה במשקים דתיים, ובשביל האמהות האלה הזולגות דמעות הכנסנו בחוק זה סעיף מתאים שבנות כאלה שגם שרות זה הוא נגד אורח חיה המשפחתיים השוחררנה, אני חי בירושלם 43 שנים בסרוגין לא חיתי כאן זמן קצר בלבד, ויודע אני, למשל את אורח חיי בנות מאה שערים, איני מתכוון דוקא למאה שערים כי יודע אני שגם במאה שערים ישנן בנות לא דתיות, אני מתכוון רק לסוג בנות מאה שערים שצינתי רק לדוגמא, בנות כאלה באורח חיים זה שהוריהם אינם שולחים אותן מהבית לעבוד במשרדים וכדומה - חקבע ועדה מיוחדת את שחרורן, אולם איך יוטבר לי שבנות ששחררו מהצבא בגלל דתיותן העבודנה במשרדים ממשלתיים בעד משכורות גבוהות ובנות שלא השתחררו בגלל דתיותן עובדות בשרות במשרדים צבאיים בעד משכורת של חיילים.

הגר"מ קרליץ: יש הבדל בין עבודה מתוך הכרח ובין עבודה ברשות ההורים כי אז מיד כשנודעים על איזה חשש שהוא מחזירים את הבת ממקום עבודתה.

הגרצ"פ פראנק: יודע אני מאנשי צבא פנימיים שהמצאן של חיילות בין החיילים מזיק לצבא.

מר בן - גוריון: בענייני הצבא יודע אני יותר טוב לקבוע, אחם יודעים מדמעות האמהות ואני יודע כמה דם עלול להשפך, אני רוצה לבקשכם לא להעמיק את ההחום, כיצד הרשה לעצמו הרב פראנק להשוות זאת לפרשת האחים פינלי שנלקחו לשמד, וכן לא שכחתי דבריו בניך ובנותיך נתונים לעם אחר, קצת אהבת ישראל דרושה, כיצד אמר הרב פראנק כי רוב חברי הכנסת אין להם חלק ונחלה בחורת ישראל, איך אומרים דבר כזה.

הגרצ"פ פראנק: ודאי שאין להם הסמכות לפטוק נגד ההלכה.

הגרא"ז מלצר: מדוע הויכוח, העיקר מה למעשה, והרי כב' יודע שאין אדם נתפס על צערו, אמרו מה שאמרו, סוף סוף הלב כואב.

מר בן - גוריון: מסיים, יודע אני שלא אוכל לשכנע אתכם עליכם לדעת שאנו חיים במדינה דימוקרטית בה לא ראש הממשלה עצמו קובע את פני הדברים.

דממה השתררה, שקועים במחשבות.

הגרא"ז מלצר (נאנח ואומר) איני יודע....
הרבנים מתכוננים לקום.

מר בן - גוריון ממשיך ואומר: אני מבקש מכם לא להעמיק את ההחום ולא ללבנות שנאת אחים.

ר' מנחם פרוש לכך באה המשלחת למנוע בעד החוק שיעמיק את ההחום ויגרום שנאת אחים.

מר בן - גוריון: רוצה אני שתדעו כי גם אני יודע שלא בחרב וקשת ניושע.

הגר"מ קרליץ: לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי.

מר בן - גוריון: כן נכון, אני יודע היטב כי נצחנו עד כה ברוח.

ר' מנחם פרוש: החוק המוצע יפגע ברוח.

מר בן - גוריון: על זה ישנן השקפות שונות, אולם ידוע לכם הכתוב כי אין סומכין על הנס.

הגר"מ קרליץ: אולם לא לעשות דבר האפור כדי להיות ראויים גם לנס.

הפגישה ארכה כשעה ורבע.

ביום השלישי, שבעה עשר בחמוז תשי"ג, בקרה אצל נשיא המדינה מר יצחק בן צבי בלשכתו בירושלם משלחת מטעם מועצת גדולי התורה בהרכב הגאון רבי דוד שפרבר שליט"א גאב"ד בראשוב והגאון רבי מאיר קרליץ שליט"א גאב"ד לכוביץ, נלווה אליהם ר' מנחם פרוש.

בפגישה נוכחו גם שלישי של הנשיא מר כרמלי ומר וינר ממשרד המשפטים שהוזמן לשם כך במיוחד ע"י הנשיא.

הנשיא חבש כובע, קיבל ברגשי כבוד את המשלחת אחרי שהוצגו ע"י ר' מנחם פרוש, מחברר שהנשיא כתייהם למשפחת הגר"מ קרליץ ואחרי שיחה על היחס המשפחתי מבקש הנשיא כתובתו הפרטית של הגר"מ קרליץ כדי להמציא לו את ספר היחס של המשפחה.

הגר"מ קרליץ: באנו להודיע לכב' הנשיא שלפי דעתנו דעה חורה, אסור ע"פ ההלכה לגייס בנות לצבא ולשרות לאומי באיזו צורה שהיא, דבר זה יביא נזק גדול בשטח המוסריות והצניעות והננו לבקש איפא, את התערבותו שישפיע בהשפעתו לבטול החוק המוצע לגיוס בנות לשרות לאומי.

הגר"ד שפרבר: נשאלה שאלה להלכה מהו הדין אם לברך כשרואים נשיא מדינה אותה ברכה שנקבע כשרואים מלך, וההלכה קובעת שאם ישנה לנשיא הסמכות להחיות או להמית מברכין עליו אותה הברכה, וכשאינן בכוחו להכריע אין מברכין עליו, אנו באנו אל כב' הנשיא בשאלה שאנו רואים אותה לעצמו בבחינת להחיות או להמית, גיוס בנותינו באיזו צורה שהיא יערער את יסוד שהיה המשפחה הישראלית זה יסוד קיומנו וצורך חיינו, בשמירת הטהרה עברנו את גלותנו עד כה ובאנו לבקשו שיעשה בכל מאמצי כוחותיו לביטול החוק המוצע לגיוס בנותינו לשרות לאומי.

ר' מנחם פרוש: ארשה לי כמלווה כבוד הרבנים להביע הרגשתי בשבחי כאן אני זוכר בימים ההם כאשר הנשיא הי' הולך לנציב הבריטי להביע לפניו תעצומות הישוב, ואם הגענו כעת שאנו יכולים להביא משאלתנו לאחד מבני עמנו יזכור נא הרגשותינו ויענה ברצון למשאלתנו, בעית שרות לאומי, בהיות החוק מוצע רק לדתיות הפטורות מגיוס לצבא, נוגעת רק לחמשת אלפים מכנות ישראל, והאם בזה תגדל עצמת כוחו של צבא הגנה לישראל, מה שזה הוא הכוח הנוסף הלזה לעומת התחום שזה יפער בנינו, כי זה פוגע ביסוד קיומנו.

הנשיא מר בן - צבי: אני מבין אתכם ואת התרגשותכם, יודע אני את הבעי' אם יורשה לי הייתי שואל למקור פסק הדין הזה בתורה אולם איני רוצה שנכנס בפרט זה, גם אני נזכרתי וזוכר את הימים ההם בימי ממשלת המנדט כאשר לא פעם הייתי מלווה משלחת הרבנים הראשיים, הרב קוק והרב יעקב מאיר זצ"ל לפני הנציב הבריטי, שלטון זר, ואני רוצה שתהא לכם ההרגשה הנכונה שכעת הנכם יושבים אתי, יהודי, מקרב אחין, ותאמינו לי שיודע אני להעריך אתכם, אנני חדש, אני חי בחוך עמי כל הזמן, ואני מבקש שגם אתם תעשו בכל יכולתכם לא להעמיק התהום ולא להגביר שנאת אחים, עליכם לדעת שאם אמנם קויים בנו במידה מסוימת ושבתם בארצכם אבל לגמרי עוד לא קויים לבטח, חסר לנו ושבתם בארצכם לבטח, אנו מוקפים שונאים, מדינות ערב מזוינות, ואנו מוכרחים לגייס את כל מי שאפשר רק לגייס, ובאשר לאותן חמשת אלפים בנות דתיות בעלות אורח חיים דתיים הוכנסו בחוק שנויים כאלה המאפשרים את שחרורן הגמור.

הזמנתי במיוחד נציג משרד המשפטים מר וינר ואבקשו שירצה לפניכם על פרטי החוק המוצע כעה.

מר וינר מוסר פרטי החוק והשינויים שהוכנסו בו (נמסרו גם בפגישה עם מר בן - גוריון).

הרבנים כאחד מסבירים עוד הפעם שעצם החוק הוא נגד ההלכה ורואים בו סכנה לטהרת המשפחה הישראלית.

הנשיא מר בן - צבי: אין זה אוחו החוק שהוצע לפני שנתיים ושעורר התנגדות אני מבקש מכם שתעינו היטב בכל פרטי החוק, את החוק בכללו אי אפשר לבטל, החרכו, נא, איפוא, כדי להציע תסונים והקלות.

הרבנים: אנו מקוים שבכ"ז יעיין במשאלותינו ויפעל לביטול החוק בכללו.

הפגישה ארכה כשלש רבעי השעה.